

FINANSOWANIE PARTII

RAPORT

2015

AUTORZY

Mateusz Bałuka
Kamelia Duczmal
Magdalena Graca
Piotr Jabłoński
Małgorzata Kilian
Wiktor Nowak
Patrycja Walus

KONTAKT

Internet:

<http://demagog.org.pl/>

Facebook:

<https://www.facebook.com/DemagogPL>

Twitter:

<https://twitter.com/dmoggPL>

Osoba kontaktowa ds. raportu

Wiktor Nowak wiktor.nowak94@gmail.com

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
2. POLSKA	
Źródła finansowania partii politycznych w Polsce	5
Sprawozdania partii politycznych	8
Platforma Obywatelska	8
Polskie Stronnictwo Ludowe	9
Prawo i Sprawiedliwość	10
Sojusz Lewicy Demokratycznej	11
Twój Ruch	12
Ewolucja systemu finansowania partii	18
Propozycje zmian	18
3. ŚWIAT	
Stany Zjednoczone	20
Wielka Brytania	23
Niemcy	24
Włochy	26
Szwecja	28
Węgry	29
Francja	30
Mołdawia	31
Andora, Białoruś, Malta oraz Szwajcaria	31

WSTĘP

6 września 2015 r. na podstawie [postanowienia](#) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 czerwca 2015 r. o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum, obywatele odpowiedzą na trzy pytania:

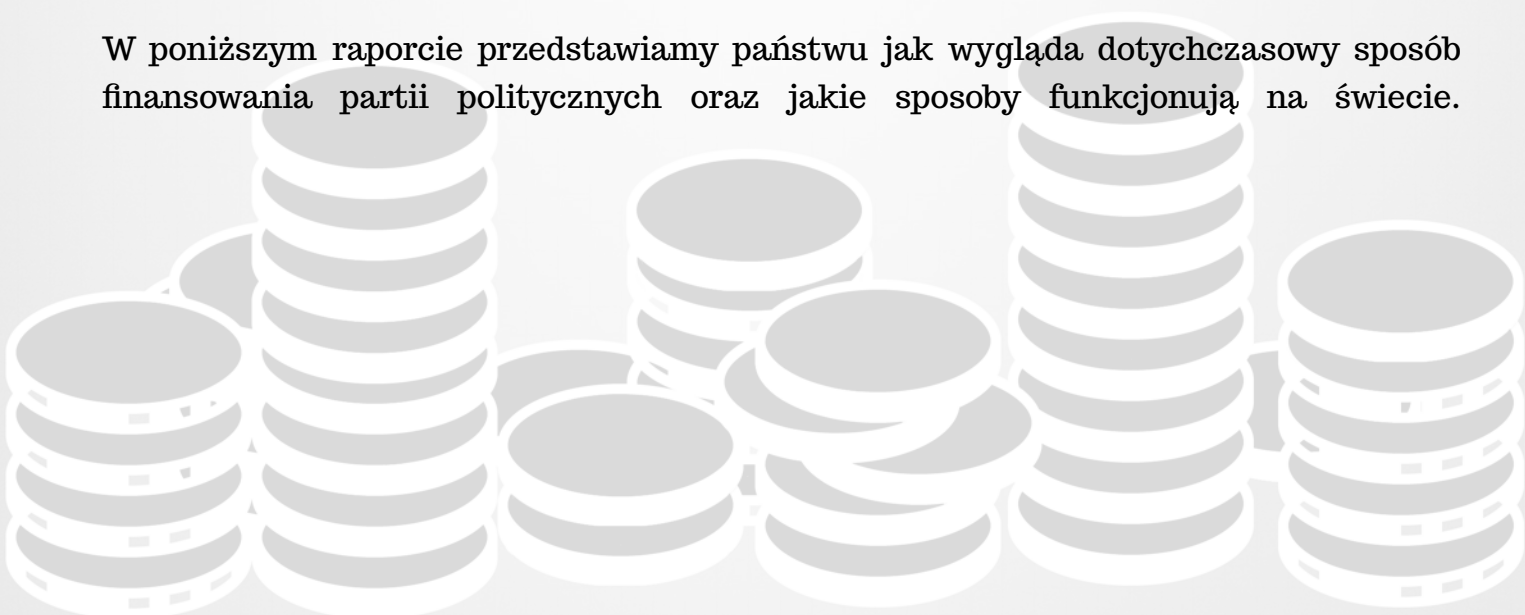
Pytanie pierwsze: „Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej?”.

Pytanie drugie: „Czy jest Pani/Pan za utrzymaniem dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa?”.

Pytanie trzecie: - „Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem zasady ogólnej rozstrzygania wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika?”.

Na każde z powyższych pytań możliwa jest odpowiedź „TAK” jeśli wyrażamy zgodę, bądź odpowiedź „NIE” jeśli tej zgody nie wyrażamy na kwestię poruszoną w danym pytaniu. Zgodnie z art. 66 ust. 1 [ustawy](#) z dnia 13 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym „Wynik referendum jest wiążący, jeżeli wzięła w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania”. Konsekwencje wiążącego referendum określa art. 67 - „Właściwe organy państwowe podejmują niezwłocznie czynności w celu realizacji wiążącego wyniku referendum zgodnie z jego rozstrzygnięciem przez wydanie aktów normatywnych bądź podjęcie innych decyzji, nie później jednak niż w terminie 60 dni od dnia ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego o ważności referendum w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”. Jeżeli jednak referendum nie okaże się wiążące tj. nie weźmie w nim udziału więcej niż połowa uprawnionych do głosowania wynik referendum ma charakter jedynie konsultacyjny.

W poniższym raporcie przedstawiamy państwu jak wygląda dotychczasowy sposób finansowania partii politycznych oraz jakie sposoby funkcjonują na świecie.

POLSKA

1. Źródła finansowania partii politycznych w Polsce

W Polsce system finansowania partii politycznych reguluje [ustawa o partiach politycznych](#) z dnia 27 czerwca 1997 roku oraz [ordynacja wyborcza](#) do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z 12 kwietnia 2001 roku. Podstawową zasadą finansowania partii politycznych jest jawność.

Art. 24. ustawy o partiach politycznych wskazuje na następujące źródła finansowania:

- składki członkowskie
- darowizny
- spadki
- zapisy, z dochodów z majątku
- dotacje
- subwencje

Pochodzenie dochodów partii politycznej z majątku:

TAK	NIE
Oprocentowanie środków zgromadzonych na rachunkach bankowych i lokatach	Z tytułu posiadanych nieruchomości oraz lokali (np. wynajem) -wykorzystanie wyłącznie pod biura organów partii
Obrót obligacjami Skarbu Państwa i bonami skarbowymi Skarbu Państwa	Zbiórki publiczne
Zbycie należących do niej składników majątkowych	
Prowadzenie przez partię polityczną działalności własnej polegającej na sprzedaży tekstu statutu lub programu partii, a także przedmiotów symbolizujących partię i wydawnictw popularyzujących cele i działalność partii politycznej oraz na wykonywaniu odpłatnie drobnych usług	
Kredyty bankowe na cele statutowe	
Darowizny od obywateli polskich mieszkających stale na terenie RP	

Zakazane jest finansowanie partii przez osoby prawne, dodatkowo partia nie może prowadzić zbiórek publicznych oraz działalności gospodarczej. Majątek partii politycznej może być przeznaczony tylko na realizację celów statutowych lub charytatywnych, na które partia może również zaciągać kredyty bankowe. Maksymalna wysokość darowizn od osób fizycznych na rzecz partii politycznych jest ściśle określona, nie może przekraczać w jednym roku 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę na osobę.

Partie polityczne mogą uzyskać subwencję z budżetu państwa, jeśli w wyborach do Sejmu, otrzymają w skali kraju, co najmniej 3% ważnie oddanych głosów, w przypadku koalicji wyborczych próg wynosi 6% ważnie oddanych głosów. Subwencje na działalność statutową partii przyznawane są na okres kadencji Sejmu, poczynając od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym odbyły się wybory.

Wysokość rocznej subwencji, którą otrzymuje partia, zależy od wyniku uzyskanego w wyborach. Subwencja ustalana jest na zasadzie stopniowej degresji proporcjonalnie do łącznej liczby głosów ważnych oddanych na listy okręgowe kandydatów na posłów partii albo koalicji wyborczej, w rozbiu na liczby głosów odpowiadające poszczególnym przedziałom określonym w procentach.

Głosy ważne oddane w całym kraju łącznie na listy okręgowe kandydatów na posłów danej partii politycznej albo koalicji wyborczej w procentach:	Wysokość kwoty za jeden głos
do 5%	5 zł 77 gr.
powyżej 5% do 10%	4 zł 61 gr.
powyżej 10% do 20%	4 zł 4 gr.
powyżej 20% do 30%	2 zł 31 gr.
powyżej 30%	87 gr.

Źródło: Ustawa o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r.

Środki finansowe pochodzące z subwencji są wypłacane partiom w okresie kadencji Sejmu, co roku, w czterech równych kwartalnych ratach. Partie polityczne gromadzą subwencje na osobnym subkoncie rachunku bankowego. Zgodnie z art. 30. ustawy o partiach politycznych, od 5% do 15% otrzymanej subwencji partia polityczna przekazuje na Fundusz Ekspercki. Środki finansowe zgromadzone w ramach funduszu mogą być wykorzystane na finansowanie ekspertyz prawnych, politycznych, socjologicznych i społeczno-ekonomicznych oraz finansowanie działalności wydawniczo-edukacyjnej.

Partia polityczna może utracić prawo do subwencji, jeśli:

- nie złoży w określonym terminie corocznej informacji finansowej o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach,
- informacja finansowa zostanie odrzucona przez Państwową Komisję Wyborczą, w przypadku stwierdzenia wykorzystania przez partię polityczną środków z otrzymanej subwencji na cele niezwiązane z działalnością statutową.

W celu finansowania udziału partii politycznej w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach organów samorządu terytorialnego partia polityczna tworzy stały Fundusz Wyborczy. Środki finansowe gromadzone w ramach Funduszu Wyborczego mogą pochodzić z wpłat własnych partii politycznej oraz darowizn, spadków i zapisów. Partia polityczna zobowiązana jest do złożenia Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego. W przypadku nie złożenia przez partię polityczną sprawozdania w określonym terminie, Państwowa Komisja Wyborcza może wystąpić do Sądu Najwyższego z wnioskiem o wykreślenie wpisu partii z ewidencji. W przypadku odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania lub - w razie skargi na postanowienie o odrzuceniu sprawozdania - w przypadku oddalenia skargi przez Sąd Najwyższy partia polityczna traci prawo do otrzymania subwencji w następnych 3 latach, w których uprawniona jest do jej otrzymywania.

2. Sprawozdania partii politycznych

Partie polityczne zobowiązane są do składania sprawozdań finansowych do Państwowej Komisji Wyborczej. Sprawozdania te są publicznie dostępne na stronie PKW. W niniejszym rozdziale prezentujemy finanse partii w roku 2014. Kwotę otrzymanej subwencji z budżetu państwa oraz sposób, w jaki została ona spożytkowana. W 2014 roku obowiązek złożenia sprawozdań o źródłach pozyskania środków finansowych ciążył na 5 partiach wpisanych do ewidencji partii politycznych: Platformie Obywatelskiej, Polskim Stronnictwie Ludowym, Prawie i Sprawiedliwości, Sojuszu Lewicy Demokratycznej, Twoim Ruchu. Różnica w kwocie otrzymanej subwencji i wydatków z niej poniesionych wynika ze zgromadzenia na koncie subwencyjnym środków niewykorzystanych w latach poprzednich.

Platforma Obywatelska

1. Kwota otrzymanej subwencji	17 729 870,91
2. Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji	28 754 949,74
3. Niewykorzystana kwota subwencji	2 734 761,43
4. Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki	481 955,70

Rozwinięcie pkt. 2 Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji:

Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Ekspercki	886 500,00
Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Wyborczy	20 495 291,27
Wydatki na cele statutowe (niezwiązane bezpośrednio z wyborami lub referendum)	7 373 158,47
Suma spłaconych kredytów bankowych wraz z odsetkami	0,00
Wydatki poniesione niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00

Rozwinięcie pkt. 4 Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki

Ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne	45 166,50
Działalność wydawniczo- edukacyjna	436 789,20
Cele niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00
Niewykorzystana kwota subwencji przekazanej na Fundusz Ekspercki	8 415 668,23

Polskie Stronnictwo Ludowe

1. Kwota otrzymanej subwencji	6 372 937,24
2. Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji	6 543 840,22
3. Niewykorzystana kwota subwencji	194 835,70
4. Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki	492 909,00

Rozwinięcie pkt. 2 Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji:

Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Ekspercki	318 646,88
Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Wyborczy	750 000,00
Wydatki na cele statutowe (niezwiązane bezpośrednio z wyborami lub referendum)	5 475 193,34
Suma spłaconych kredytów bankowych wraz z odsetkami	0,00
Wydatki poniesione niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00

Rozwinięcie pkt. 4 Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki

Ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne	123 000,00
Działalność wydawniczo- edukacyjna	369 592,50
Prowizje i opłaty bankowe	316,50
Cele niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00
Niewykorzystana kwota subwencji przekazanej na Fundusz Ekspercki	88 009,93
Przychody/wpływy z bilansem otwarcia 1-01-2014 Funduszu Eksperckiego. Suma: 1) Bilans otwarcia 2014/Bilans zamknięcia 2013 roku 2) 5% na Fundusz Ekspercki z kwot subwencji otrzymanych w 2013 roku 3) Kapitalizacja odsetek	580 918,93

Prawo i Sprawiedliwość

1. Kwota otrzymanej subwencji	16 545 829,92
2. Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji	15 369 367,94
3. Niewykorzystana kwota subwencji	1 566 612,21
4. Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki	1 342 653,00

Rozwinięcie pkt. 2 Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji:

Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Ekspercki	1 342 653,00
Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Wyborczy	7 235 500,00
Wydatki na cele statutowe (niezwiązane bezpośrednio z wyborami lub referendum)	6 791 214,94
Suma spłaconych kredytów bankowych wraz z odsetkami	0,00
Wydatki poniesione niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00

Rozwinięcie pkt. 4 Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki

Ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne	1 342 653,00
Działalność wydawniczo- edukacyjna	0,00
Cele niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00
Niewykorzystana kwota subwencji przekazanej na Fundusz Ekspercki	0,00

Sojusz Lewicy Demokratycznej

1. Kwota otrzymanej subwencji	6 293 068,99
2. Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji	8 739 835,18
3. Niewykorzystana kwota subwencji	32 203,20
4. Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki	938 516,00

Rozwinięcie pkt. 2 Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji:

Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Ekspercki	735 700,00
Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Wyborczy	5 105 676,98
Wydatki na cele statutowe (niezwiązane bezpośrednio z wyborami lub referendum)	2 898 458,20
Suma spłaconych kredytów bankowych wraz z odsetkami	0,00
Wydatki poniesione niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00

Rozwinięcie pkt. 4 Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki

Ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne	935 025,00
Działalność wydawniczo- edukacyjna	0,00
Koszty finansowe	491,00
Cele niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00
Niewykorzystana kwota subwencji przekazanej na Fundusz Ekspercki	2 455,40

Twój Ruch

1. Kwota otrzymanej subwencji	7 468 033,83
2. Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji	7 225 715,84
3. Niewykorzystana kwota subwencji	40 337,69
4. Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki	490 812,40

Rozwinięcie pkt. 2 Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji:

Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Ekspercki	380 000,00
Wysokość kwoty przekazanej na Fundusz Wyborczy	1 666 466,37
Wydatki na cele statutowe (niezwiązane bezpośrednio z wyborami lub referendum)	4 360 204,65
Suma spłaconych kredytów bankowych wraz z odsetkami	819 044,82
Wydatki poniesione niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00

Rozwinięcie pkt. 4 Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspercki

Ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne	490 812,40
Działalność wydawniczo- edukacyjna	0,00
Cele niezgodnie z przeznaczeniem określonym w art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych	0,00
Niewykorzystana kwota subwencji przekazanej na Fundusz Ekspercki	22 731,38

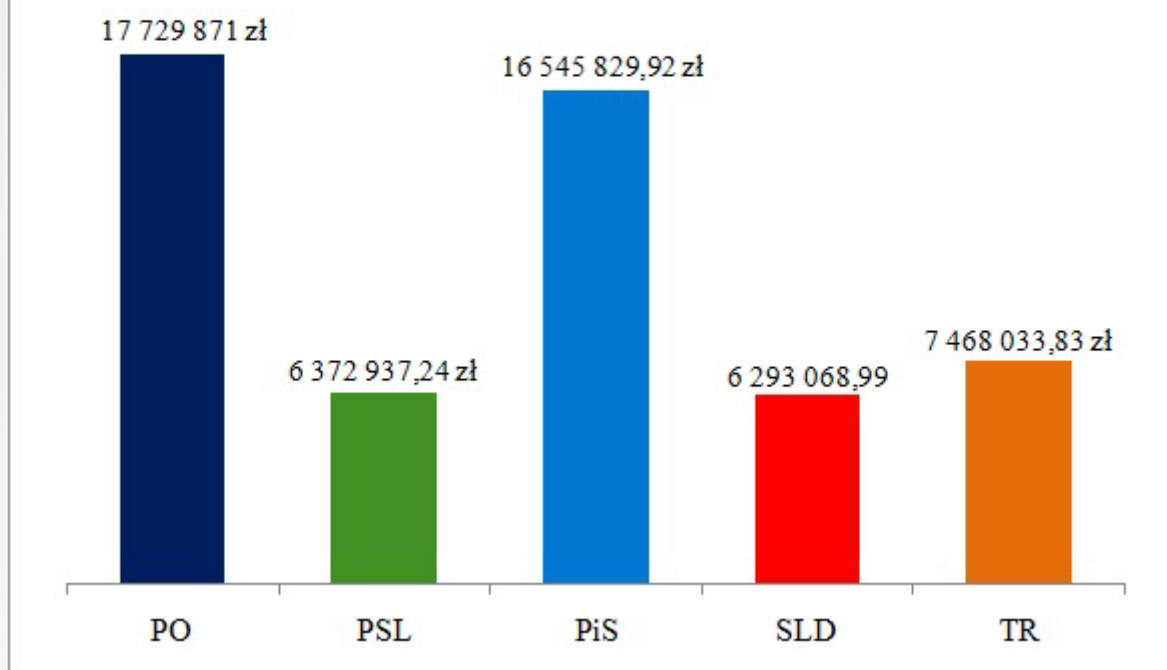
Zestawienie wysokości subwencji wszystkich partii politycznych w 2014 r.

	PO	PSL	PiS	SLD	TR
Kwota otrzymanej subwencji	17 729 871 zł	6 372 937,24 zł	16 545 829,92 zł	6 293 068,99 zł	7 468 033,83 zł
Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji	28 754 949,74 zł	6 543 840,22 zł	15 369 367,94 zł	8 739 835,18 zł	7 225 715,84 zł
Niewykorzystana kwota subwencji	2 734 761,43 zł	194 835,70 zł	1 566 612,21 zł	32 203,20 zł	40 337,69 zł
Wydatki z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Eksperski	481 955,70 zł	492 909 zł	1 342 653 zł	938 516 zł	490 812,40 zł

W 2014 r. łączna kwota subwencji dla partii politycznych z budżetu państwa wynosiła:

54 409 740,89 zł

Wysokość subwencji partii politycznych w 2014 roku

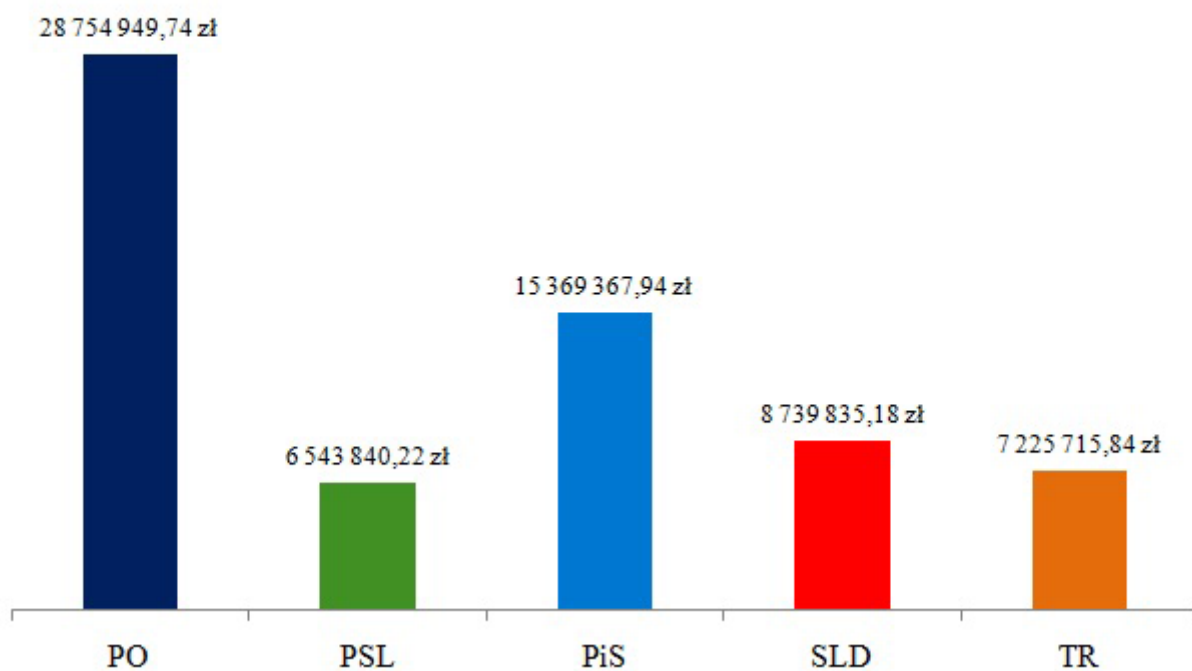
W ciągu ostatniego roku każdy Polak wydawał około **1,41 zł** na finansowanie partii politycznych.

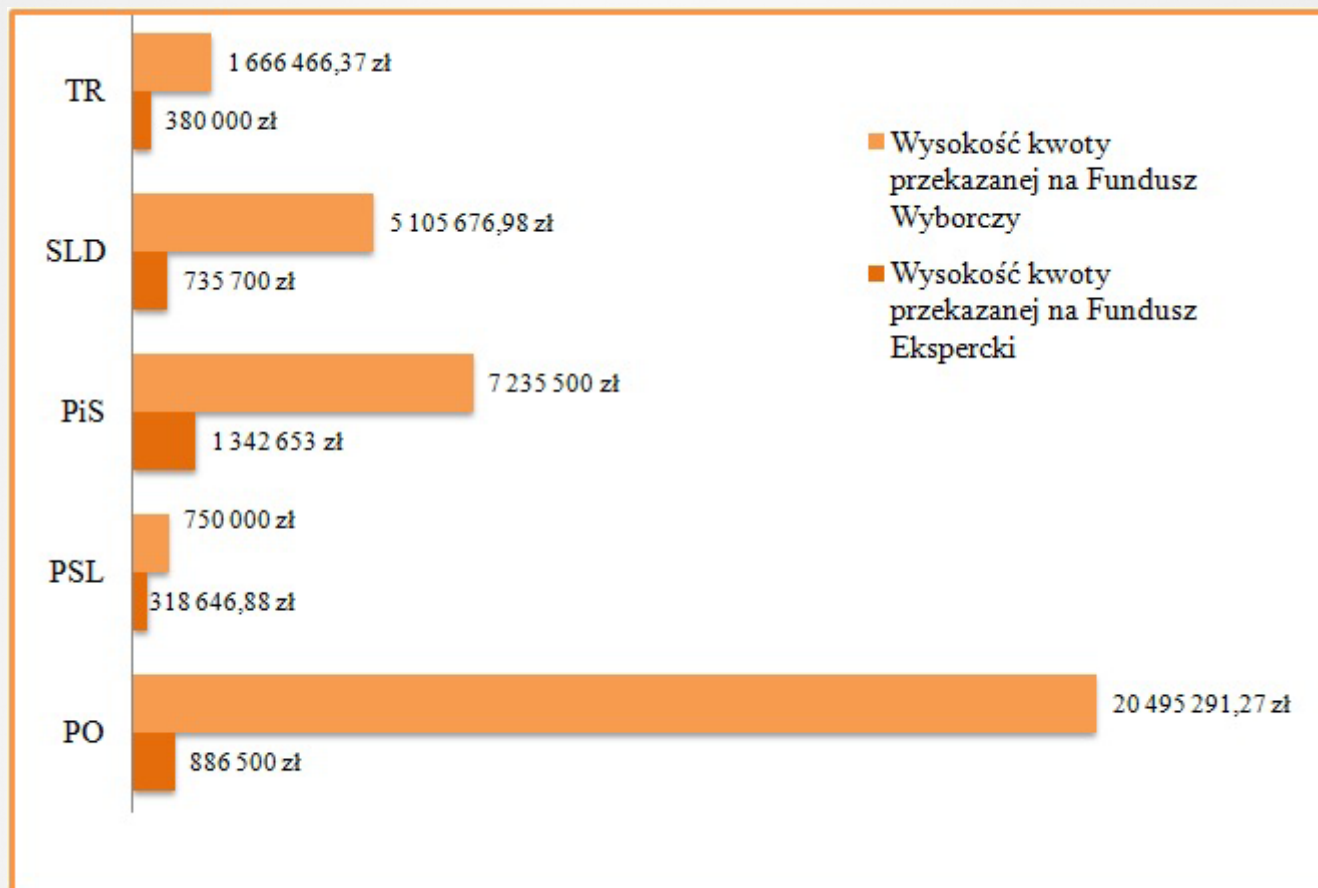
W 2014 r. łączna kwota
wydatków poniesionych
przez partie polityczne
z otrzymanej subwencji
z budżetu państwa
wynosiła:

66 633 708,92 zł

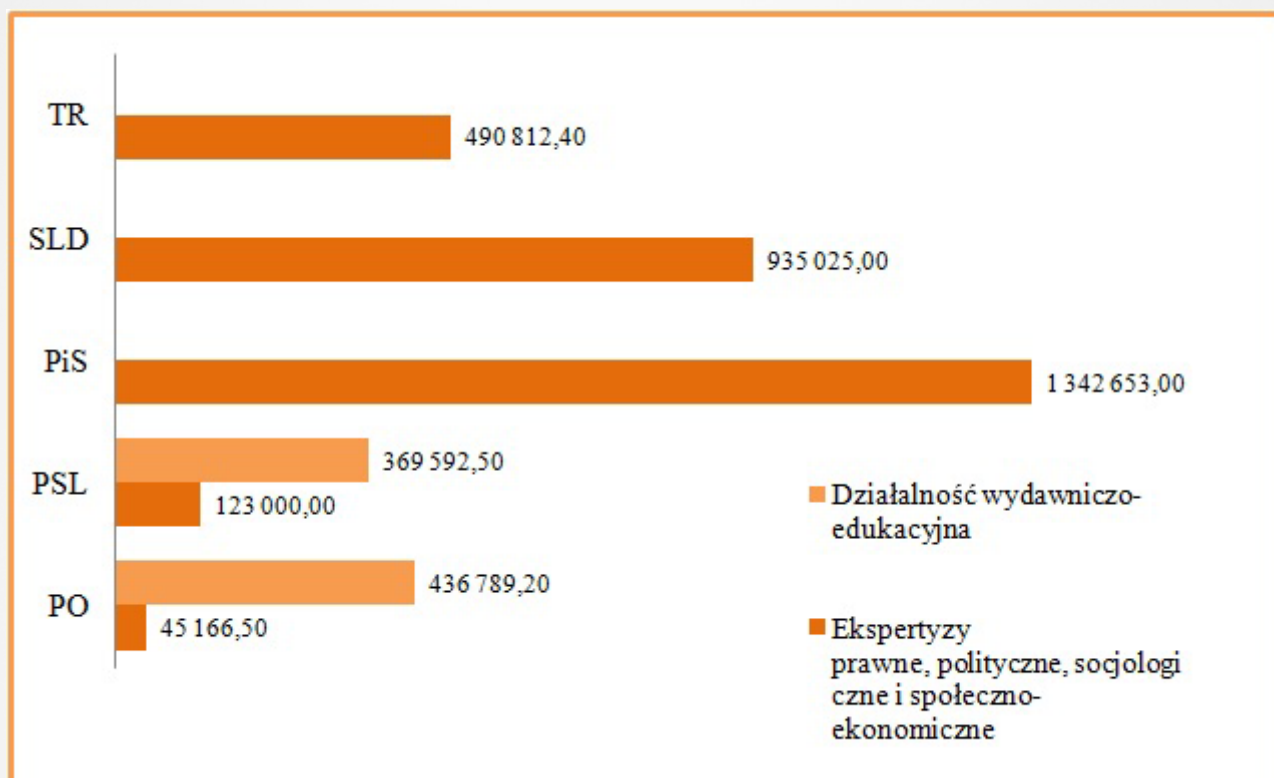
Wydatki poniesione z otrzymanej subwencji

Wysokość kwoty subwencji przeznaczonej na Fundusz Ekspercki wszystkich partii politycznych w 2014 r. wynosiła **3 663 500 zł**, natomiast kwota przeznaczona na Fundusz Wyborczy **35 252 935 zł**.

Suma wydatków z części subwencji, która została przekazana na Fundusz Ekspertki partii politycznych, konkretnie na ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne wynosiła **2 936 656,90 zł**. W 2014 r. działalność wydawniczo-edukacyjną prowadziły dwie partie: Platforma Obywatelska oraz Polskie Stronnictwo Ludowe. Łączna suma wydatków przeznaczona na ten cel wynosiła **806 381,70 zł**.

3. Ewolucja systemu finansowania partii

Pierwsza regulacja sposobu finansowania partii politycznych w Polsce po transformacji ustrojowej pojawiła się w [ustawie](#) z dnia 28 lipca 1990r. o partiach politycznych. Regulował go art. 6 w którym sprecyzowane zostały możliwe źródła finansowania tj. składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku, dochody z działalności gospodarczej oraz ofiarność publiczna. Dopuszczalne było prowadzenie działalności gospodarczej przez partie jednak jedynie w formie spółdzielni i udziału w spółkach. Zabroniono przyjmowania wsparcia od podmiotów zagranicznych oraz ustanowiono zasadę jawności źródeł finansowania. 27 czerwca 1997 r. przyjęto nową [ustawę](#) o partiach politycznych, w której ustanowiono rozdział 4. „Finanse partii politycznych”. Zgodnie z nim majątek partii politycznych pochodzi ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z majątku, ze zbiorów publicznych, a także dochodów z działalności gospodarczej. Ustanowiono również możliwość otrzymania przez partię dotacji z budżetu państwa. Odbywały się one w dwóch rodzajach - dotacje celowe i dotacje podmiotowe. Ustanowiono również obowiązek składania informacji o źródłach finansowania do Państwowej Komisji Wyborczej. Od 2001r. obowiązuje obecny system, który zabrania finansowania partii m.in. od osób prywatnych oraz ze zbiorów publicznych.

4. Propozycje zmian

Finansowanie partii politycznych uregulowane jest na podstawie [ustawy](#) z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych. W aktualnie trwającej VII kadencji Sejmu zostało zgłoszonych 6 projektów nowelizacji ustawy. Żaden z projektów nie został przyjęty przez Sejm:

- obniżenie kwoty przysługującej partiom politycznym za jeden głos, ograniczenie subwencji do progu 10% uzyskanych głosów oraz wprowadzenie rejestru wydatków, który będzie publikowany na stronie internetowej partii politycznej uzyskującej wsparcie budżetowe ([druk 1756](#))
- likwidacja subwencji z budżetu państwa na działalność statutową partii politycznych oraz przewidzianych w Kodeksie wyborczym dotacji z budżetu państwa (dotacji podmiotowych) przysługujących partiom politycznym z tytułu uzyskania mandatów w wyborach do Sejmu i Senatu oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego ([druk 1649](#))

- zmiana zasad udzielania, wypłacania i rozliczania subwencji z budżetu państwa dla partii politycznych poprzez dobrowolne przeznaczanie przez podatnika części podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz jednej partii politycznej w wysokości nieprzekraczającej 0,5% podatku należnego zapłaconego przez podatnika i jednocześnie nie wyżej niż 0,5% maksymalnej kwoty należnego podatku dochodowego od osób fizycznych, liczonego od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w roku podatkowym, za które składane jest zeznanie podatkowe ([druk 1648](#))
- propozycja zawieszenia do dnia 31 grudnia 2015 r. finansowania partii politycznych ze środków pochodzących z budżetu państwa ([druk 1382](#))
- zmiana sposobu finansowania partii politycznych na rzecz konstrukcji dobrowolnego przeznaczania przez podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz jednej partii politycznej środków w wysokości nieprzekraczającej 0,5% należnego podatku dochodowego ([druk 609](#))
- usunięcie z polskiego systemu prawnego dotychczasowych zasad udzielania, wypłacania i rozliczania subwencji z budżetu państwa dla partii politycznych, na rzecz konstrukcji analogicznej do funkcjonującej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie a więc konstrukcji dobrowolnego przeznaczania przez podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz jednej partii politycznej w wysokości nie wyższej niż 1 % zapłaconego przez niego podatku za dany rok ([druk 245](#))

1. Stany Zjednoczone

Nie istnieje wiele regulacji dotyczących sposobów finansowania partii politycznych w USA. Najczęstszą formą finansowania partii politycznych jest finansowanie ze źródeł prywatnych. Istnieją tu pewne ograniczenia wspierania partii. Środki nie mogą bowiem pochodzić od podmiotów zagranicznych oraz cudzoziemców. Podobnie jest z przedsiębiorstwami, jednakże mogą one wносить dobrowolne składki w utworzonym przez siebie PACs pochodzącymi od zastrzeżonej grupy osób. Kwoty te wykorzystane mogą być do poparcia kandydatów czy komitetów politycznych. One zaś zobowiązane są do składania okresowych sprawozdań z zebranych oraz wydawanych pieniędzy.

Finansowanie prezydenckich kampanii wyborczych

Stany Zjednoczone wyróżniają się spośród innych państw w przypadku zbierania funduszy na rzecz przeprowadzania kampanii wyborczych. Pieniądze na kampanie nie są pobierane ze środków publicznych, ale przez stosowanie metody zwanej matching funds. Zabieganie o pozyskiwanie funduszy wynika z kilku powodów. Kampania niemal w całości prowadzona jest w mediach prywatnych, co prowadzi do wydawania dużych sum pieniędzy na zamawiane sondaże czy emitowanie reklam i spotów. Wyścig po fotel prezydenta trwa bardzo długo, od prawyborów do faktycznej kampanii. Na cały ten proces wymagany jest duży budżet finansowy, bez którego kandydat traci jakiejkolwiek szanse już na starcie rywalizacji.

Głównym aktem prawnym, mającym istotne znaczenie w regulowaniu kampanii wyborczych, jest The Federal Election Campaign Act (Ustawa o Federalnej Kampanii Wyborczej) z roku 1971 z późniejszymi poprawkami, a w szczególności rozdział czternasty tej ustawy. Precyzuje ona w jasny sposób ograniczenia, do jakich powinni dostosować się darczyńcy. Według jej przepisów, każdy wydatek o wartości powyżej 100 dolarów musi być udokumentowany wraz z danymi osobowymi czy miejscem pracy. W sytuacji, kiedy kwota wynosi 5000 dolarów, dane te muszą być dostarczone w ciągu 48 godzin od momentu otrzymania. W przypadku darczyńców, którzy stanowią kandydatów na urzędy federalne i komitety polityczne wprowadzono dodatkowy obowiązek ich ujawniania.

Późniejsze wydarzenia, jak na przykład afera Watergate i kwestia ponownego kandydowania Nixona w wyborach prezydenckich, wymusiła na legislaturze konieczność zmiany niektórych z przepisów ustawy. Wynikiem tejże modyfikacji stała się nowelizacja The Federal Election Campaign Act w roku 1974. Określała ona dokładnie, jakie kwoty mogą być przekazywane przez poszczególne osoby czy instytucje. Na jej mocy powołano Federal Election Commission (Federalną Komisję Wyborczą), której celem jest monitorowanie finansowania publicznego, badanie oraz przeprowadzanie dochodzenia związanego z możliwymi naruszeniami. Rocznie suma pieniędzy pochodząca od darczyńców nie może przekroczyć 25 tysięcy dolarów. Na tę sumę składają się między innymi, osoba prywatna i jej maksymalny datek, a więc 1000 dolarów, różnego rodzaju organizacje, które nie mogą przekazać więcej niż 5000 dolarów rocznie, czy Krajowy Komitet Partii z sumą do 20000 dolarów. Na uwagę zasługuje również PAC- Political Action Committee, czyli rodzaj pewnych komitetów, związków zawodowych itp., które mają na celu wspieranie kandydata startującego w wyborach. Idea powstała już w roku 1944, kiedy to CIO - Kongres Organizacji Przemysłowej wsparł finansowo Franklina Delano Roosevelta w reelekcji. PAC jednorazowo może wspomóc kandydata przekazując 5000 dolarów.

Poprawka z 1974 roku została natychmiastowo poddana wyzwaniu, kiedy to zarzucono jej przepisom niezgodność z Konstytucją. Sprawa prowadzona była w roku 1976 przez Senatora, Jamesa L. Buckley'a oraz Eugene McCarthy przeciwko Sekretarzowi Senatu, Francis S. Valeo. Według Buckley'a nowelizacja ustawy była sprzeczna z I i IV poprawką do Konstytucji. Co było niezgodne z przepisami Konstytucji to fakt pojawienia się ograniczeń wydatków na kampanię wyborczą, finansowanie kampanii przez indywidualne osoby oraz grupy oraz w jaki sposób powoływani byli członkowie Federalnej Komisji Wyborczej. Sąd Najwyższy uznał również niekonstytucyjność restrykcji związanych z wielkością kwoty, jaka mogła być wydana na kampanię z prywatnych środków kandydata.

Wszelkie zmiany przeprowadzane w latach 70. nie wzięły pod uwagę problemu przepływu „miękkich pieniędzy”- soft money - kwot, które wpływały na konta organizacji pozarządowych czy komitetów partyjnych, w celu tworzenia zaplecza politycznego i administracji. Żadne przepisy nie regulowały tych uiszczeń. Przeciwnieństwem są tzw. hard money, czyli „twarde pieniądze”, które po wpłynięciu na konto muszą zostać zaksięgowane. Zmiany nastąpiły dopiero w 2002 roku, dzięki ustawie McCain- Feingold, poprawiającej ustawę FECA z 1971 roku. Pełna nazwa ustawy brzmi The Bipartisan Campaign Reform Act of 2002 (BCRA), a obowiązywać zaczęła 1 stycznia 2003 roku. Podstawową zmianą był zakaz zbierania oraz wydawania pieniędzy, które nie są objęte regulacją, a więc też soft money. Zakazywała również przyjmowania, wydatkowania

wpłat, czy nakłaniania do ich realizowania przez krajowe komitety partyjne i organizacje z nimi związane, które nie zawierają się w federalnych limitach lub zakazach oraz nie muszą być ujmowane w sprawozdaniach. Swoistym novum był również obowiązek dodawania do każdej z emitowanej reklamy stwierdzenia kandydata, iż zatwierdza dany spot. Wyrażał to poprzez przedstawienia się oraz dodania zazwyczaj słów- I approve this message (Akceptuję ten komunikat). Idąc dalej, reklamy nie mogły być emitowane wcześniej niż 60 dni przed wyborami oraz 30 dni przed prawyborami.

System wyborczy w Stanach Zjednoczonych przewiduje także finansowanie kampanii wyborczej z budżetu państwa. W czasie prawyborów możliwe jest otrzymywanie pieniędzy ze źródeł prywatnych, gdzie za każdą wpłatę może pozyskać 250 dolarów z budżetu państwa. Aby tak się stało, muszą zebrać w co najmniej dwudziestu stanach kwotę przekraczającą wartość 5 tysięcy dolarów, przy czym pojedyncze wpłaty nie mogą przekraczać 250 dolarów. Odmienne warunki istnieją w czasie wyborów właściwych. Jeśli kandydaci zrezygnują z pobierania pieniędzy ze źródeł innych niż budżet państwa, mogą otrzymać dofinansowanie o wartości 85 mln dolarów.

Źródła:

<http://www.fec.gov/law/feca/feca.pdf>

http://www.idea.int/political-finance/country.cfm?cc=US#Public_funding

http://www.fec.gov/press/bkgnd/bcra_overview.shtml

2. Wielka Brytania

Działalność i finansowanie partii politycznych w Wielkiej Brytanii opisuje Political Parties, Elections and Referendums Act 2000. Na jej podstawie powstała również "The Electoral Commission", której członkowie powoływani są przez Królową i kontroluje ona funkcjonowanie oraz finansowanie partii politycznych. Partie są finansowane zarówno z dotacji od osób prywatnych, osób prawnych, związków handlowych itd. oraz z dofinansowania z budżetu państwa.

Finansowanie publiczne

Finansowanie partii politycznych z budżetu odbywa się na różnych płaszczyznach jedną z nich jest Policy Development Grants. Dofinansowanie dzięki niemu jest możliwe dla partii uczestniczących w wyborach do Parlamentów: Wielkiej Brytanii, Europejskiego, Walijskiego, Szkockiego, Irlandii Północnej, oraz startujących w wyborach lokalnych. Suma finansowania dla wszystkich partii wynosi 2 miliony funtów rocznie i żeby móc ubiegać się o dotację partia musi posiadać co najmniej dwóch członków House of Commons (izba niższa brytyjskiego parlamentu). Jeden milion jest rozdzielany równo pomiędzy partie upoważnione do pobierania dotacji. Drugi natomiast jest rozdzielany na poszczególne partie zależnie od poparcia dla nich. Kolejną możliwością finansowania jest tzw. "Short money" i są to pieniądze przekazywane partiom opozycyjnym w House of Commons tak, aby wesprzeć ich możliwość konkurencji z partiami rządzącymi. Największa opozycyjna partia - Partia Pracy na przestrzeni 2014/15r. otrzymała 6,684,794.15 funtów.

Finansowanie prywatne

Dotacja prywatna to m.in. pieniądze albo rzecz przekazana na rzecz partii powyżej 500 funtów, sponsorowanie wydarzenia albo publikacji i darmowe lub preferencyjne udostępnienie biura dla partii politycznej. Dotacje mogą składać osoby prywatne zarejestrowane jako wyborcy, większość zarejestrowanych w Wielkiej Brytanii firm, partie polityczne, kasy oszczędnościowo-kredytowe itd. Niektóre dotacje muszą zostać zgłoszone do Electoral Commission, która potem publikuje je do wiadomości publicznej. Są to wszystkie dotacje niedozwolone, dotacje jednorazowe które przekraczają 7,500 funtów, dotacje które w jednym roku kalendarzowym, od jednego źródła przekroczyły 7,500 funtów, dotacje od źródła od którego dotacja została już zgłoszona w danym roku kalendarzowym i przekraczają 1,500 funtów.

Dwie największe partie w Wielkiej Brytanii: Partia Pracy i Partia Konserwatywna w roku 2014 zebrały odpowiednio 39,570,000 i 37,446,000 funtów. Największą część w tych budżetach stanowią datki prywatne.

Źródła:

http://www.electoralcommission.org.uk/_data/assets/pdf_file/0014/102263/to-donations-rp.pdf

<http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/political-parties-campaigning-and-donations/public-funding-for-parties>

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/41/contents>

<http://search.electoralcommission.org.uk/Search/Accounts?currentPage=1&rows=10&sort=TotalIncome&order=desc&open=filter&et=pp&year=2014®ister=gb®ister=ni®ister=none®Status=registered&rptBy=centralparty&rptBy=accountingunits>

<http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN01663#fullreport>

3. Niemcy

Partie w Niemczech działają i są finansowane w oparciu o ustawę o partiach politycznych z 1967 r. Partie są finansowane częściowo z budżetu państwa – w kwocie, której wysokość oblicza się na podstawie wyników osiągniętych w ostatnich wyborach oraz na podstawie wysokości środków zgromadzonych przez daną partię z innych źródeł.

Finansowanie publiczne

W 2014 r. przeznaczono 157 mln euro na dotacje, które podzielono pomiędzy 20 kwalifikujących się partii.

Partia uzyskuje dofinansowanie z budżetu państwa w wypadku spełnienia łącznie warunków:

- otrzymania przez partię co najmniej 0.5% głosów w ostatnich wyborach do Parlamentu, Europejskiego lub Bundestagu, albo co najmniej 1% głosów w wyborach do Landtagów; te limity nie dotyczą partii mniejszości narodowych,
- złożenie sprawozdania finansowego za miniony rok do 30 września.

Partie otrzymują z budżetu państwa:

- dofinansowanie w wysokości 0.70 euro za każdy głos oddany na daną partię (a te, które otrzymały powyżej 4 mln głosów otrzymują dodatkowo 0.85 euro za pierwsze 4 mln oddanych na nie głosów),

Partie otrzymują z budżetu państwa:

- dofinansowanie w wysokości 0.70 euro za każdy głos oddany na daną partię (a te, które otrzymały powyżej 4 mln głosów otrzymują dodatkowo 0.85 euro za pierwsze 4 mln oddanych na nie głosów),
- subwencje uzupełniające w wysokości 0.36 euro za każde 1 euro zebrane przez partię w formie darowizn lub składek członkowskich, co w zamyśle ma prowadzić do zwiększenia i aktywizacji społecznej partycypacji w finansowaniu partii; subwencja uzupełniająca za darowiznę od jednej osoby fizycznej może wynieść maksymalnie 3300 euro.

Finansowanie prywatne

Darowizny od:

- osób, których nie da się zidentyfikować - nie mogą przekroczyć 500 euro,
- obcokrajowców - nie mogą przekroczyć 1000 euro,
- spółek publiczno-prawnych, frakcji i grup parlamentarnych w Bundestagu, organizacji terenowych partii, fundacji politycznych, spółek i stowarzyszeń, które zgodnie ze swoim statutem służą celom dobra publicznego, dobroczynnym lub kościelnym, spółek z udziałem publicznym przekraczającym 25% - nie mogą być w ogóle przyjmowane.

Jeśli jedna osoba fizyczna w ciągu roku wpłaci na rzecz partii kwotę, która przekroczy 10 tys. euro, wówczas darczyńca musi zostać wymieniony w sprawozdaniu finansowym partii – imię i nazwisko, adres, wysokość przekazanych kwot. Według organizacji dbających o transparentność finansów publicznych ten próg jest zbyt wysoki i pozwala na zachowanie anonimowości ważnych darczyńców.

W Niemczech wprowadzony został internetowy system publikacji, w którym raz do roku ujawnia się dane dotyczące działalności finansowej partii politycznych. Te sprawozdania publikowane są w formie pliku pdf i zawierają zestawienie przychodów i wydatków wszystkich partii, aktywa i pasywa całej organizacji partyjnej na wszystkich szczeblach (w tym oddziałów lokalnych, a także siedzib krajowych i federalnych).

Niemiecki system jest oceniany wysoko przez organizacje typu watchdog. Zwraca się uwagę na to, że istnieje jeden, niezależny politycznie organ sprawujący kontrolę nad rejestracją i finansowaniem partii, jak również pozyskiwaniem funduszy na kampanie wyborcze. Wadą jest fakt, że wydatki na kampanię nie podlegają audytowi.

Źródła:

https://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/function/party_funding

[https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2009\)3_Germany_Two_EN.pdf](https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2009)3_Germany_Two_EN.pdf)

http://isp.org.pl/uploads/filemanager/Program%20Prawa%20i%20Instytucji%20Demokratycznych/Korupcja/Party_FinancingEnforcementEUsummaryPL.pdf

<http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/6/plik/ot-602.pdf>

4. Włochy

W najbliższym czasie Włochy wycofają się z finansowania partii z budżetu państwa, jednakże ustawy jeszcze zmieniają kształt i trudno jest opisać jaką będzie ostateczna wersja tych zmian planowana na rok 2017. Zatem w tym raporcie jest opisany system finansowania w obecnym kształcie na dzień wydania raportu.

Finansowanie publiczne

Dotacje z budżetu państwa stanowią porównywalną moc zasilenia budżetów partii jak finansowanie prywatne. Finansowanie publiczne polega na zwrocie środków za prowadzoną kampanię wyborczą w wyborach do Izby Deputowanych, Senatu, Parlamentu Europejskiego oraz rad regionów, zwrot nie obejmuje kampanii wyborczych do rad gmin i powiatów. Istnieją cztery osobne fundusze finansowania zwrotu za kampanię odpowiednio do organów, każdy z nich przewiduje po ok. 16 mln euro do zagospodarowania. Łącznie daje to 64 mln euro na okresy związane z wyborami do poszczególnych organów.

Izba Deputowanych

Każda partia, która wprowadziła do Izby chociaż jednego kandydata może ubiegać się o zwrot za kampanię, który ustalany jest proporcjonalnie do łącznego wyniku partii w wyborach.

Senat

Przy obliczaniu zwrotów następuje podział na regiony w zależności od liczby ludności na danym obszarze wyborczym, co przekładało się na ilość mandatów przypadających na region. Zwrot środków za kampanię wyborczą dotyczy partii, której kandydat zdobył mandat lub uzyskał minimum 5% ilości głosów oraz kandydata bezpartyjnego, który uzyskał mandat lub uzyskał minimum 15% poparcia w danym regionie.

Parlament Europejski

O zwrot środków za kampanię może ubiegać się partia, która wprowadziła przynajmniej jednego posła do Parlamentu. Podział środków odbywa się proporcjonalnie do liczby głosów na poziomie krajowym.

Rady Regionów

Tak jak przy zwrocie środków za kampanię do Senatu następuje podział na regiony, wedle wymienionych wcześniej zasad. Zwrot dotyczy partii, które wprowadziły minimum jednego kandydata i obliczany jest proporcjonalnie do liczby oddanych głosów na partię.

Finansowanie prywatne

Finansowanie prywatne dozwolone jest w formie darowizn od osób fizycznych i osób prawnych, partii oraz ruchów poparcia. Nie istnieje górna granica kwoty, którą można złożyć jako darowiznę, jednakże dotacje większe niż 50 tys. euro muszą zostać opatrzone obustronną deklaracją, podpisaną osobiście przez darczyńcę i obdarowanego i przedłożone Izbie Deputowanych. W przypadku nie złożenia takiej deklaracji obustronnie grozi kara w wysokości od dwu- do sześciokrotności darowizny. Finansować partii nie wolno, pod karą grzywny trzykrotności kwoty darowizny lub od 6 miesięcy do 4 lat pozbawienia wolności, spółką z udziałem podmiotów publicznych przekraczających 20%; spółką kontrolowaną przez wcześniej wymienione spółki; instytucją administracji publicznej oraz spółką z nieuregulowanymi odpowiednimi procedurą zaksięgowania środków. Od 2014 roku pojawiła się także możliwość dla obywateli finansowania partii przez odpis od podatku, jednak nie spotkała się ona z aprobatą i jest sporadycznie używana. Od zeszłego roku wprowadzono również możliwość wspierania finansowego partii przez obywateli za pomocą wysyłania sms-ów z dotacją.

Źródła:

<http://www.camera.it/leg17/1050?appro=903&Il+finanziamento+della+politica>

<http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/6/plik/ot-602.pdf>

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval1-2\(2008\)2_Italy_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval1-2(2008)2_Italy_EN.pdf)

5. Szwecja

Finansowanie publiczne

Środki z budżetu państwa są podstawowym sposobem utrzymywania się partii politycznych w Szwecji. Łączny budżet na ten cel wynosi 450 mln koron szwedzkich. Dotacje pochodzą z dwóch różnych źródeł. Pierwszym jest bezpośrednio budżet państwa, drugim zaś budżet gmin i województw, który przeznaczony jest na działalność lokalną. Poza częścią kwot przeznaczonych na konkretne cele, które będą wymienione wraz z kwotami w dalszej części tekstu, nikt nie sprawuje kontroli nad rozlokowaniem i pożytkowaniem środków. Dofinansowanie otrzymują partie, które wprowadziły do parlamentu przynajmniej jednego posła lub przekroczyły podczas ostatnich dwóch wyborów parlamentarnych próg 2,5% poparcia w skali kraju. Dodatkowe pieniądze dostaje partia, która przekroczyła próg 4% w skali kraju, a także partia rządząca.

Każda partia spełniająca powyższe warunki otrzymuje podstawę w wysokości 5,8 mln koron szwedzkich i 999 900 koron szwedzkich za każdego posła wprowadzonego do Riksdagu. Ponadto partia rządząca dostaje 16 350 koron szwedzkich za każdego posła w parlamencie, a reszta partii 24 300 koron szwedzkich za posła. Utworzone kluby parlamentarne otrzymują podstawę w wysokości 1,7 mln rocznie oraz dodatek od liczby członków klubu w wysokości 57 800 koron szwedzkich od członka. Z możliwości dodatku klub partii rządzącej może skorzystać raz, a opozycyjne kluby dwukrotnie. Dodatkowo każdemu posłowi przysługuje prawo do dodatku na doradcę politycznego, który wynosi 50 300 koron szwedzkich rocznie i może być pobrany tylko na jednego doradcę. Istnieją również dodatki na podróże zagraniczne w ramach współpracy z Unią Europejską, 2 500 koron szwedzkich na rok oraz dodatek na wyjazdy na konferencje dla pierwszych dwudziestu parlamentarzystów 5 tys. koron szwedzkich, a reszcie 2,5 tys. koron szwedzkich.

Finansowanie prywatne

Finansowanie prywatne partii ma znikomy wpływ na ich budżety. Jest ono pozbawione jakichkolwiek zakazów co do ich wysokości oraz źródeł, dotacje i darowizny mogą być również składane anonimowo i nie są w żaden sposób kontrolowane. W ramach finansowania prywatnego pobierane są także składki od członków partii.

Źródła:

<http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/6/plik/ot-602.pdf>

<http://www.partylaw.leidenuniv.nl/party-law/4dd28d59-d350-4db6-b18b-089884e5412d.pdf>

6. Węgry

Finansowanie publiczne

Finansowanie publiczne stanowi podstawowe źródło utrzymania partii. Składa się ono z subwencji za wynik pierwszej tury wyborów i ilość mandatów zdobytych przez daną partię oraz nieruchomości przekazane bezpłatnie przez państwo na siedziby partii politycznych.

Kwota przeznaczona na finansowanie partii jest ustalana co roku podczas uchwalania ustawy budżetowej. Kwota ta dzieli się na dwie transze. Pierwsza stanowi 25% całości przeznaczonej kwoty i rozdzielana jest po równo każdej partii, która wprowadziła kandydata do parlamentu. Druga transza stanowiąca 75% kwoty przysługuje proporcjonalnie do wyniku partii, które w wyborach osiągnęły wynik przynajmniej jednoprocentowy. Subwencje wypłacane są w ratach co trzy miesiące.

Ponadto istnieje osobny fundusz zwrotu za kampanie wyborczą, który przysługuje każdemu kandydatowi proporcjonalnie do ilości wystawionych przez partię w okręgach oraz do 58 posłów wystawionych do wyborów ogólnokrajowych. Niezależni kandydaci otrzymują także zwrot za kampanię wyborczą. Ustalona jest maksymalna kwota zwrotu, która wynosi 1 mln forintów na jednego kandydata.

Finansowanie prywatne

Środki finansowania prywatnego mogą zostać legalnie pozyskane ze składek członkowskich; darowizn przedsiębiorców nieposiadających statusu osoby prawnej; z działalności gospodarczej przedsiębiorstw i spółek z.o.o.; a także zysków powstałych przy inwestowaniu w obligacje (inwestowanie w akcje jest zabronione).

Partia nie może być finansowana z organów budżetowych; firm będących własnością lub z udziałem skarbu państwa; fundacji o statusie organizacji pożytku publicznego; obcych państw, ale nie od cudzoziemców; anonimowych dotacji. Przyjęcie w/w pieniędzy karane jest wpłaceniem równowartości dotacji na rzecz skarbu państwa.

Ponadto każda dotacja krajowa powyżej 50 tys. forintów oraz zagraniczna powyżej 100 tys. forintów musi być ujęta w sprawozdaniu finansowym partii wraz z pełnymi danymi darczyńcy.

Źródła:

http://biurose.sejm.gov.pl/teksty/pdf_96/e-95.pdf

<http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/6/plik/ot-602.pdf>

7. Francja

Finansowanie publiczne

Finansowanie publiczne jest głównym środkiem pozyskiwania pieniędzy dla partii we Francji. Głównym sposobem finansowania ze środków publicznych są dotacje. Podzielone są one na dwie transze i łącznie wynoszą 75 mil. euro. Warunkiem otrzymania pierwszej transzy dofinansowania jest wystawienie kandydatów w przynajmniej 50 departamentach Francji i uzyskanie wyniku przynajmniej 1%. Pieniądze z pierwszej transzy, czyli około 35 mln euro dzieli się proporcjonalnie do wyniku pomiędzy partie spełniające warunki. Druga transza, czyli około 40 mln euro trafia również proporcjonalnie do wyniku do partii, które znalazły się w Parlamencie, o ile spełniły warunki na przyznanie pierwszej transzy i ją otrzymały.

Możliwe jest także obniżenie finansowania pierwszej transzy, jeżeli parytety nie zostaną zachowane. Jeżeli różnica wystawionych kandydatów do wyborów względem płci jest większa niż 2% to pierwsza transza zmniejszona zostaje o procent odpowiadający trzech czwartych tej różnicy.

Oprócz samego finansowania partiom przysługują ulgi podatkowe m.in. na wynajem lokalu na cele partii. Ponadto partiom ze Zgromadzenia Narodowego i Senatu przysługuje czas antenowy w telewizji i radiu na wyrażanie własnych poglądów i czas ten jest autonomiczny od czasu na kampanię wyborczą.

Finansowanie prywatne

Udział finansowania prywatnego we Francji jest niewielki. Limitem pomocy finansowej dla partii jest 7500 euro od osoby fizycznej rocznie, za niedostosowanie się do tej zasady obywatelowi grozi grzywna w wysokości 3500 euro lub rok pozbawienia wolności. Zakazane jest finansowanie partii przez wszelkie osoby prawne. Partie prywatnie mogą finansować się ze składek, w/w darowizn oraz z działalności handlowej i gospodarczej.

Źródła:

http://www.senat.fr/role/fiche/financ_vie_pol.html

<http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/6/plik/ot-602.pdf>

8. Mołdawia

Mołdawia ze względu na bycie w cieniu Rosji i zagrożeń wiążących się z finansowaniem partii ze środków z zagranicy planuje poszerzenie systemu finansowania prywatnego. Do roku 2007 dopuszczone było tylko finansowanie prywatne. Obecnie finansowanie z budżetu jest to 0,2% dochodów państwa (ok. 45 mln lei, stan na przewidywane dochody budżetu w roku 2015). Prawo nie zezwala na finansowanie partii ze środków pochodzących od innych państw; zagranicznych instytucji i przedsiębiorstw; osób nieposiadających mołdawskiego obywatelstwa; przedsiębiorstw, które posiadają więcej niż 20% kapitału zagranicznego; niezarejestrowanych organizacji obywatelskich oraz ofiarodawców anonimowych. Partie polityczne nie mają prawa do otwierania kont w bankach zagranicznych i lokowania na nich pieniędzy, muszą posiadać konta w instytucjach finansowych działających na terenie Republiki Mołdawii. Dopuszczone środki finansowania: składki członkowskie, pieniądze otrzymywane od środków informacji masowej, sprzedaż publikacji, prowadzenia konferencji oraz darowizn od osób prawnych i fizycznych.

Źródło:

<https://depot.ceon.pl/xmlui/bitstream/handle/123456789/5485/Proces%20Instytucjonalizacji%20pp%20w%20RM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

9. Andora, Białoruś, Malta oraz Szwajcaria

Państwa Europejskie, które nie finansują partii politycznych z budżetu państwa:

- Andora
- Białoruś
- Malta
- Szwajcaria

W państwach tych występuje wyłącznie finansowanie oparte na dobrowolnych dotacjach osób fizycznych i osób prawnych, w zależności od kraju istnieją odpowiednie obostrzenia co do źródeł i kwot przeznaczanych na ten cel. Malta na przykład zezwala na finansowanie anonimowe.

Źródło:

<http://www.antykorupcja.gov.pl/ak/analizy-i-raporty/unia-europejska/6677.Raport-GRECO-nt-finansowania-partii-politycznych.pdf>